

Program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

v období 2022/2023

Škola vypracovala plán environmentální výchovy jako přehled činnosti školy v této oblasti vzdělávání. Jeho některé části jsou zařazeny do školního vzdělávacího programu, kde se environmentální výchova objevuje jako průřezové téma. Tedy všechna témata související s environmentální výchovou by měla být v nejširší možné míře zakomponována do vyučovacích předmětů. Význam této výchovy je v naší oblasti o to důležitější, neboť naše město je obklopeno více zelení, než je tomu obvyklé u jiných měst a na druhé straně je tato oblast silně zasažená průmyslem a povrchovou těžbou uhlí tak jako celé úpatí Krušných hor v mostecké pánvi.

Pracovník pověřený koordinací environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty:

Ladislav Bencs

Přehled činností školy v oblasti environmentální výchovy a plány do budoucna

1) Třídění odpadu

Školní rok 2021/2022 a minulost:

Škola podporuje třídění recyklovatelného odpadu. K tomuto účelu škola pořídila nádoby na tříděný odpad, a to do každé učebny (25 sad papír, plast, tetrapack). Společně s tímto krokem škola v rámci automatizace procesu třídění pořídila do každého patra školy objemnější sadu nádob na papír, plast a tetrapack, kam žáci odnášejí naplněné nádoby z tříd. Ve škole jsou rovněž umístěny 2 lisy na PET lahve pořízené z projektu Recyklohraní (viz. níže). Vytríděný odpad je poté přidáván do tříděného komunálního odpadu. Vzhledem k vytížení tělocvičen, i mimo vyučování, škola pořídila další sběrnou nádobu na plast, která je umístěna na chodbě mezi tělocvičnami. Ve školení jídelně byly zbudovány nádoby na sběr biodopadu.

Všichni učitelé aktivně motivují žáky k třídění odpadu a toto téma vhodně zapojují do výuky (přednášky či exkurze ve firmách zpracovávajících odpad). Téma recyklace odpadu bývá i součástí tzv. oborových dnů. Mezi pravidelné přednášky patří Tonda Obal na cestách, který se ve škole realizuje cca 1x za 4 roky, ostatní přednášky nemají pravidelnost, jedná se o nárazové vzdělávací akce. V posledních letech se daří udržet trend, kdy se žáci stále více zapojují do aktivit s environmentální výchovou.

Škola se již tradičně zapojuje do projektu firmy ASEKOL nazvané Recyklohraní (první zapojení do projektu v roce 2008) a díky zapojení do tohoto projektu škola získala nádoby na sběr baterií, starých mobilních telefonů, elektrozařízení a prázdných tonerů. Nádobu na sběr baterií společně s nádobou na sběr starých mobilních telefonů jsou umístěny u vchodu do školy, aby byly dostupné všem žákům i zaměstnancům školy. Ostatní nádoby jsou umístěny ve skladu, elektroodpad a prázdné tonery žáci odevzdávají přímo environmentálnímu koordinátorovi. V současnosti bohužel není v rámci Recyklohraní možné získávat body a za ty poté nakupovat odměny, nicméně v soutěži budeme pokračovat.

Po domluvě s katastrálním úřadem v Mostě a Domovem sociálních služeb Nová Ves v Horách jsme umístili do každého zařízení jednu sběrnou nádobu na použité baterie, kterou v případě naplnění vyměníme.

Škola se tradičně zapojuje do celorepublikové akce Uklid'me Česko, která díky epidemii Corona viru, měla dvouletou pauzu. Nicméně ve školním roce 2021 – 2022 se do této úuklidové akce zapojila opět celá škola.

Školní rok 2022/2023:

Ve školním roce 2022/2023 chceme navázat spolupráci se sběrným dvorem a výkupem druhotných srovin. Vzhledem k ukončení odměn od společnosti ASEKOL najdeme jako škola vhodného partnera, se kterým navážeme spolupráci v odvozu druhotných surovin. Takto získané finanční prostředky se následně použijí na environmentální osvětu, popřípadě na dovybavení školy a zefektivnění třídění odpadu.

V ostatních odvětvích environmentálního vzdělávání a osvěty se neplánují žádné velké změny nebo inovace. Nastavený systém z minulých let se postupně zabíhá a automatizuje a právě vlastní automatizace procesu třídění odpadu mezi žáky je jedním z hlavních pilířů letošního školního roku.

2) Organizace školních a regionálních kol přírodovědných soutěží

Škola se zapojuje do přírodovědných soutěží vyhlašovaných v našem regionu. Zejména pak do soutěží pořádaných Scholou Humanitas v Litvínově (Choroš, Vlaštovkiáda) či DDM v Mostě. Škola se opět zapojí do soutěží pořádaných společnostmi CEV VIANNA (Centrum ekologické výchovy při Schole Humanitas). Na výběru žáků se podílí vyučující přírodopisu a environmentální koordinátor. Ve školním roce 2022/2023 by se škola chtěla sporadicky zapojit do akcí (zatím spíše úkolů) od Lesů České republiky, kteří investovali velké úsilí pro posílení environmentální výchovy na školách.

3) Ekologie ve výuce a v praxi

Ekologické náměty jsou obsaženy v ŠVP Rovná škola jako jedno z průřezových témat. Je vhodně zařazována do výuky všech směrů. Nejvíce je však zmiňována v hodinách Přírodovědy, Přírodopisu a Fyziky. V hodinách Fyziky se především zaměřujeme na obnovitelnost energetických zdrojů a efektivní hospodaření s energií. Dále se pak žáci zapojují do dalších aktivit jako je Den Země – kdy pomáhají uklízet les a okolí nebo vzdělávacích programů Scholy Humanitas (zejména první stupeň) – půdní flóra a fauna, koloběh vody atd. Ve školním roce 2021/2022 se všechny ročníky aktivně zapojily do akce Uklid'me Česko.

4) Účelné využívání dotací

Škola se aktivně snaží získávat prostředky pro osvětu a budování názorných ukázek ekoaktivit a projektů týkajících se životního prostředí a environmentální výchovy. Díky rozsáhlosti a komplexnosti projektu jsme získali dotaci od Státního fondu životního prostředí.

Hlavní myšlenkou projektu bylo vybudování komplexního Školního arboreta Meziboří s naučnou stezkou.

Ve školním arboretu s naučnou stezkou je ukázána jak živá i neživá příroda Krušných hor, tak je i zmapován vývoj mostecké oblasti sahající až do horizontu 2,5 mld. Nedílnou součástí této části naučné stezky je Geopark, kde můžeme najít většinu hornin a minerálů právě z mostecké oblasti. Popsán je i obecný vývoj Země, popis přirozeného horninového cyklu a popis základních horninotvorných minerálů.

Žákovsky nejatraktivnější část je samotné Arboretum, kde disponujeme celkem 19 stromy, přičemž u každého stromu je uvedeno, kde se strom převážně vyskytuje a k čemu je využíván. Na jednotlivých informačních cedulích také najdete otázku, která se vztahuje k předchozímu stromu, je tedy možné využívat arboretum pro praktickou výuku a nejen pro relaxaci.

Po projití celého Arboreta je k dispozici Ekokoutek, který vznikl rozšířením původního jezírka. Nyní je v jezírku možné pozorovat ryby, ostatní vodní živočichy a rostliny, kteří dohromady tvoří malý, ale stálý ekosystém. Relaxační koutek je doplněn lavičkou z přírodního materiálu a dřevěnými sochami, a tak vznikl prostor pro odpočinek nejen žáků, ale i ostatních návštěvníků školy.

Své využití našel v tomto projektu i dlouho nevyužívaný školní skleník, který nyní slouží jako Bylinkárium, kde pěstujeme všechny hlavní druhy bylinek, které potom zpracovává naše školní jídelna, od jara do podzimu slouží rovněž k pěstování zeleniny. Ruku v ruce se započítím pěstování

vlastní zeleniny a Bylinkária jde vybudování dvou kompostérů v těsné blízkosti skleníku, které dohromady činí Kompostárium s obrázky a vysvětlivky, aby bylo možné žákům osvětlit, jak celý proces kompostizace probíhá, jaké mikroorganismy, bakterie a živočichové se na tvorbě kompostu podílí.

Díky dotaci došlo k plánované rekonstrukci objektu, kam v teplejších měsících můžeme přemístit Zoopark (Zvěřinec), vybudování výběhu pro některá zvířata se bohužel realizovat nepodařilo.

Se zacílením na zpříjemnění školní docházky žákům ZŠ a MŠ Meziboří se nám podařilo zbudovat Venkovní třídu, která se využívá zejména v teplých měsících k výuce nejen přírodovědných předmětů, ale vzhledem ke své nezvyklosti a umístění na čerstvém vzduchu i předmětů ostatních, a Odpočinkovou zónu, která je tvořena sedmi různými atrakcemi pro děti. Odpočinková zóna je využívána především dětmi z MŠ a družiny, ale slouží i jako zajímavý doplněk pro hodiny tělesné výchovy na I. stupni.

Poslední a nedílnou součástí naučné stezky je Recyklárium, které se povedlo díky dotacím zastřešit. Žáci, rodiče i ostatní návštěvníci školy se zde mohou dozvědět, co se pod pojmem recyklace opravdu skrývá, jaké je rozdělení jednotlivých surovin a jaké fáze celkový proces recyklace obsahuje.

Ze státního fondu životního prostředí byla v areálu Mateřské školy Žižkova vybudována přírodní učebna, venkovní divadlo a hmatový chodník. Vznikla tak pohádková stezka s osmi edukačními tabulemi, které mají za úkol připravit předškoláky na jednodušší přesun na základní školu. Jsou zaměřené na čtenářskou gramotnost, matematickou gramotnost a environmentální výchovu.

Díky kladným ohlasům na venkovní třídu s naučnou stezkou v areálu MŠ Žižkova bylo rozhodnuto o vybudování obdobné třídy s pohádkovou stezkou i v areálu MŠ Mírová. V areálu se nachází pět výukových tabulí, venkovní třída s baldachýnem, hmyzí domeček, hlatový chodník, dva kompostéry, zvířecí pexeso, infopanel pro poznávání jedlých a jedovatých hub, léčivých bylin a domácích zvířat. Tato přírodní zahrada s venkovní třídou je spolufinancována Státním fondem životního prostředí.

V rámci projektu Chytré hlavy pro Sever 2019 společnosti Vršanská uhelná a.s., získala škola finanční prostředky k vybudování Naučné stezky naší sluneční soustavou. Jedná se o dvojrozměrné polepy termoplasty na zemi, které slouží k základnímu poznání naší sluneční soustavy, rozmístění jednotlivých planet a dalších částí Sluneční soustavy. Na dřevěných kulech jsou umístěné tabule s informacemi o jednotlivých planetách a také otázky k procvičení a zapamatování si důležitých informací o jednotlivých planetách.

5) Koutek živé přírody - Zvěřinec

Škola zapojuje žáky do poznávání živočichů i názornou formou a může se pochlubit tzv. zvěřincem, kde mají žáci možnost pracovat s různými zástupci živočichů. Získávají tak lepší představu o skutečném životě těchto živočichů a budují si pevnější vztah s živou přírodou.

Rozšíření činnosti kroužku by od příštího školního roku mohlo být i v botanické oblasti. Pokud se žákům povede vypěstovat více zajímavých rostlin, vytvoří ve škole botanický koutek, který bude zkrášlovat prostředí školy a současně sloužit k výuce přírodopisu na II. stupni. Tento koutek by měl obsahovat nenáročné rostliny a být současně i estetickým zpestřením školní chodby. V minulých letech byl zvěřinec přesunut do větších prostor, kde se lépe žáci mohou postarat o zvířátka ve větším počtu.

6) Odborné časopisy a publikace

Škola odebírá ekologicky zaměřený časopis Bedrník a je zapojena v rámci celorepublikové sítě M.R.K.E.V. – časopisy jsou dostupné všem učitelům u environmentálního koordinátora. Odborné publikace z oblasti biologie a ekologie jsou umístěny ve školní knihovně. Tyto knihy bývají velice často půjčovány žákům, proto by škola měla dokupovat více novějších titulů právě tohoto zaměření.

Doplňování musí probíhat průběžně, podle ekonomické situace školy.

V minulosti škola odebírala i časopis Příroda, který byl doplněn o DVD s přírodopisnými dokumenty. Časopisy i DVD si mohou žáci i učitelé zapůjčit a shlédnout.

7) DVPP v oblasti environmentální výchovy

Škola podporuje další vzdělávání učitelů v této oblasti. (seminář s tematikou Eko značek - Co je doma, to se počítá, Fair Trade a další) Zapojuje se i do organizace putovních výstav s ekologickým obsahem (Odpady, Ekologie na cestách ...). Minulý školní rok proběhlo víkendové školení na téma projektová a kooperativní výuka v přírodovědných předmětech pořádané Centrem ekologické výchovy SEVER. Toto školení bylo velice přínosné a plánuje se častější zapojení do seminářů a školení této společnosti.

8) *Ekologizace provozu školy*

Ve školním roce 2021-2022 škola prošla rekonstrukcí toalet na prvním stupni a dokončila tím tak obnovu zařízení v celém areálu školy. Na všech umyvadlech v areálu školy, které jsou pro žáky určeny, byl na baterii umístěn perlátor, který snižuje běžnou spotřebu vody během běžné hygieny o 40 – 70%. Ve škole jsou nyní všechny prostory vybaveny úspornými žárovkami, což opět vede k celkovému snížení uhlíkové stopy.

Škola projevuje značný zájem o ekologický chod celé budovy. Minimalizace úniku tepla byla provedena výměnou starých nevyhovujících oken v celé budově za nová plastová, která značně šetří energetické úniky – učitelé byli poučeni o hospodárném zacházení s vytápěním budovy vzhledem k nové situaci. Vedení školy taktéž vypracovalo energetickou koncepci na úsporu tepelné energie (útlum topení o víkendech, prázdninách a v době volna-dohled nad dodržováním zajišťují uklízečky). Na chodbách jsou instalovaná čidla pohybu, která předchází nepřetržitému svícení a zbytečnému plýtvání elektřinou, neboť samy zapínají i vypínají osvětlení chodeb. V některých učebnách bylo již vyměněno staré osvětlení za modernější a úspornější. Ve sprchách školy jsou nainstalované spínací baterie, které zabraňují neekonomickému plýtvání s vodou. Žáci jsou v hodinách s touto problematikou obeznámeni a učitelé se je učí hospodárně zacházet s energiemi a vodou.

9) *Spolupráce s rodiči*

Škola vítá všechny nápady i připomínky z řad rodičů, které by napomohly k ještě výraznějšímu zkvalitnění environmentální výchovy.

Plány do budoucna:

- Zachovat rozsah environmentální výchovy a naopak ji doplnit o další aktivity. Zejména soutěžní činnosti si třídy v poslední době velmi oblíbily a proto je v plánu v každém měsíci ekologicky zaměřená soutěž a následná prezentace výsledků spolužákům školy i občanům města Meziboří.
- Škola se pokusí o navázání větší spolupráce v této oblasti s městem Meziboří, které je těmto aktivitám nakloněno.
- Škola by ráda rozšířila plochu na školním pozemku pro pěstování domácích plodin (zejména zeleniny). Vhodné místo pro pěstitelské práce by mohl být pozemek v severní části školního areálu, který by byl spravován v rámci předmětu Pracovní činnosti. S tímto krokem by měl být vybudován i kompost u zamýšlené zahrady. Ve škole umístění sběrné nádoby na bioodpad, kterého se ve třídách vyprodukuje velké množství. Bioodpad by byl zkompostován a využit na výrobu humusu.
- V nadcházejícím období škola hodlá ve spolupráci s ASEKOLEM nadále pokračovat. Do budoucna je potřeba zajištění dostatečně kvalitních přednášek v dostatečném rozsahu na téma recyklování odpadů.
- Škola se pokusí o nalezení vhodných prostor na školním pozemku, kde bylo možné v letních měsících zbudovat venkovní výběh pro některá zvířátka ze školního zvěřince či rozšíření botanické zahrádky.